

NYHETSBLAD NR. 2012:4

FRÅN KÄRNAVFALLSRÅDET

Kärnavfallsrådets arbete under 2012

Verksamhetsåret 2012 har varit stimulerande och fyllt av intressanta uppgifter som bland annat den årligen återkommande Kunskapslägesrapporten och arbetet med SKB:s ansökan. Våra seminarier med stort deltagande vittnar om att problemområden som behandlats har ett stort intresse. Tack till alla som på ett eller annat sätt medverkat i vår verksamhet under året.

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR, Torsten Carlsson, Ordförande

Året som gått

På uppdrag av regeringen publicerar rådet årligen en kunskapslägesrapport i serien Statens Offentliga Utredningar (SOU). Den 29:e februari lämnade rådet över årets kunskapslägesrapport till miljöminister Lena Ek: Kunskapsläget på kärnavfallsområdet 2012 – långsiktig säkerhet, haverier och global utblick. Rapporten speglar dels de långa perspektiven i Svensk kärnbränslehantering AB:s (SKB) ansökan, dels de internationella konsekvenserna av Fukushima-olyckan.

Rapporten kan beställas i tryckt format och den går att ladda ner på Kärnavfallsrådets hemsida.

KOMPLETTERINGSYTTRANDE ÖVER SKB:S ANSÖKAN OM SLUTFÖRVAR

Kärnavfallsrådet lämnade sitt yttrande till Mark- och miljödomstolen den 31 oktober.

Yttrandet beskriver vilka brister som finns i SKB:s ansökan om att få bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle. Ansökan har behandlats ur ett brett perspektiv med hjälp av den tvärvetenskapliga kompetens som finns i rådet.

Rådet anser att SKB behöver komplettera sin ansökan på drygt 70 punkter. Mycket av kritiken är frågor som tidigare uppmärksammats av rådet, i t. ex kunskapslägesrapporter, granskningar av SKB:s Fud-program (Forskning, utveckling och demonstration) och även i synpunkter på den preliminära miljökonsekvensbeskrivning som SKB publicerade 2009.

Yttrandet finns att läsa i sin helhet på rådets hemsida.

SEMINARIER

Under året ordnades tre seminarier som behandlade olika aspekter av

KÄRNAVFALLSRÅDETS KANSLI:

Holmfridur Bjarnadottir,
kanslichef

e-post: holmfridur.bjarnadottir@
regeringskansliet.se
tfn: 08-405 27 28

Peter Andersson,
utredningssekreterare

e-post: peter.andersson@
regeringskansliet.se
tfn: 08-405 20 94

Johanna Swedin,
administratör

e-post: johanna.swedin@
regeringskansliet.se
tfn: 08-405 24 37

www.karnavfallsradet.se

rådets verksamhet. Seminarierna var öppna för rådets målgrupper, d.v.s. politiker, berörda myndigheter, kärnkraftsindustrin, kommuner och intresserade organisationer.

Första seminariet tog upp kunskapslägesrapporten som rådet då nyligen hade överlämnat till regeringen.

Nyhetsbrev 2012:1 handlar om detta seminarium och kan laddas ner på Kärnavfallsrådets hemsida.

En av rådets uppgifter är att utreda frågor om avveckling och rivning av kärntekniska anläggningar. Det var ämnet för årets andra seminarium som ägde rum i Studsvik utanför Nyköping.

Syftet med seminariet var att få en översikt av ansvarsfördelning när det gäller rivning och avveckling, beräkning av kostnader för avgifter och säkerhet, gällande lagstiftning och föreskrifter, pågående arbete samt framtida program och studier. Seminariet avslutades med ett studiebesök vid Studsviks anläggningar, där man arbetar med avveckling och rivningsprocesser samt med hantering av radioaktivt avfall.

Nyhetsbrev 2012:2 handlar om detta seminarium och kan laddas ner på Kärnavfallsrådets hemsida.

Den 8 – 9 november anordnade rådet sitt tredje och största seminarium för året där nationella och internationella föreläsare och åhörare deltog. Seminariet, ”The future of nuclear waste – Burden or Benefit?” handlade om framtida kärnreakorteknik. Syftet med seminariet var att uppmärksam-

ma frågan om framtida kärnreaktorer kan använda dagens avfall för energiframställning. Frågan är om dessa framtida reaktorer kommer att påverka dagens kärnavfall med avseende på egenskap och volym. Seminariet besöktes av cirka 120 personer.

Nyhetsbrev 2012:3 handlar om detta seminarium och kan laddas ner på Kärnavfallsrådets hemsida.

INTERNATIONELL VERKSAMHET OCH OMVÄRLDSBEVAKNING

Rådet har i uppdrag att följa utvecklingen av andra länders slutförvarsprogram med hjälp av studiebesök, seminarier och workshops.

I oktober åkte Kärnavfallsrådet på studieresa till Frankrike. Rådet mötte där ANDRA, vilket är SKB:s motsvarighet i Frankrike samt IEA (International Energy Agency). I resan ingick även ett studiebesök till försöksanläggningarna för slutförvar i Bure.

Den franska slutförvarsprocessen och i synnerhet frågan om återtag, omvändbarhet och övervakning diskuterades på resan. Dessa frågor är viktiga för rådet och finns med i kompletteringsyttrandet till Miljödomstolen angående SKB:s ansökan.

Kärnavfallsrådet har deltagit vid ett antal internationella konferenser och workshops. Några exempel är INLA (International Nuclear Law Association), ICGR (International Conference on Geological Repositories), InSOTEC (International Socio-Technical Challenges for Implementing Geological Disposal) och MoDeRn (Monitoring Developments for Safe Repository Operation and Staged Closure).

Kärnavfallsrådet har även deltagit i en stor del av det arbete som OECD/NEA bedriver. Det gäller bland annat arbetet med kunskapsbevarande under lång tid samt transmutation och separation. Dessutom i arbetet med kostnadsberäkningar i samband med avveckling och rivning av kärntekniska anläggningar. Holmfridur Bjarnadottir, kanslichef på Kärnavfallsrådet, valdes under 2012 till ordförande för OECD/NEA organisationen FSC (Forum for Stakeholder Confidence). Läs mer om detta nedan.

RUNDABORDSSAMTAL

I december höll Kärnavfallsrådet ett rundabordssamtal med de organisationer som får ersättning från Kärnavfallsfonden för att följa SKB:s arbete med slutförvarsansökan.

Samtalet var en uppföljning till ett möte som hölls ungefär ett år tidigare. Organisationerna gav sina synpunkter på om SKB:s ansökan kan anses komplett. Kärnavfallsrådet, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Uppsala län, MILKAS, MKG, Oskarshamns kommun, SERO och Östhammars kommun deltog vid mötet.

Ordförande i Kärnavfallsrådet, Torsten Carlsson, poängterade att granskningsprocessen måste vara öppen och tydlig. Torsten har lång erfarenhet som beslutsfattare på lokal nivå och menar att ansökan fyller en viktig demokratisk funktion som ett beslutsunderlag. Det är inte bara experter på Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) som behöver förstå vad som står i SKB:s ansökan. Många beslutsfattare saknar SSM:s expertkunskap och ska ändå fatta beslut kring det som SKB beskriver. Detta ställer höga krav på att ansökan är väl-

strukturerad, lättförståelig och att slutsatserna är väl underbyggda. Kärnavfallsrådets yttrande presenterades av huvudförfattarna till de olika delarna av yttrandet. Ingvar Person berättade om ansökan som beslutsunderlag, Holmfridur Bjarnadottir om miljökonsekvensbeskrivningen, Lennart Johansson om alternativredovisningen, Karin Högdahl om geosfären samt Clas-Otto Wene om säkerhetsanalysen och de tekniska barriärerna.

Presentationerna från mötet finns att hämta på Kärnavfallsrådets hemsida.

Verksamhetsplan för 2013

Kärnavfallsrådets verksamhet finansieras med pengar från Kärnavfallsfonden. Rådet ansöker årligen om medel och med ansökan skickas en verksamhetsplan.

Enligt verksamhetsplanen för 2013 kommer rådet att publicera sin kunskapslägesrapport i februari. Rapporten kommer bland annat att innehålla en sammanställning av de synpunkter som rådet lämnat till Mark- och miljödomstolen angående SKB:s ansökan. Den kommer även att beskriva de frågor som andra organisationer lyft i sina yttranden till Mark- och miljödomstolen samt till Strålsäkerhetsmyndigheten.

Kärnavfallsrådets seminarieverksamhet är välbesökt och kommer att fortsätta under 2013. Rådet planerar att presentera sin utvärdering av SKB:s samhällsvetenskapliga forskning i maj. I oktober planeras ett symposium om frågor kring de tekniska barriärerna i ett KBS-3 förvar.

Rådet planerar under året att skriva en rapport om de frågeställningar som

uppmärksammades i och med seminariet *The future of nuclear waste - Burden or Benefit?*

Kärnavfallsrådet kommer under 2013 att granska SKB:s Fud-rapport. Granskningen kommer att presenteras i en SOU-rapport som överlämnas till regeringen i juni 2014.

Rådet kommer under 2013 att bjuda in riksdagens partigrupper till diskussion om slutförvarsfrågorna.

Det internationella arbetet fortsätter. Det ger input till rådets fortsatta arbete och är en förutsättning för att kunna informera regeringen om vilka frågor som anses vara viktiga i länder som har annan syn på kärnavfall än vad vi har i Sverige.

Verksamhetsplanen finns att läsa i sin helhet på rådets hemsida.

FAKTARUTA OM KÄRNAVFALLSRÅDET

- Statens råd för kärnavfallsfrågor inrättades genom beslut vid regeringssammanträde den 27 maj 1992 (dir. 1992:72).
- Kärnavfallsrådets verksamhet styrs av ett regeringsdirektiv, dir. 2009:31, ett tilläggsdirektiv som ersatte dir. 1992:2.
- Direktivet beskriver rådets uppdrag och målgrupper. Direktivet finns att läsa på rådets hemsida.
- Kärnavfallsrådet består av 11 ledamöter och 2 sakkunniga.
- Ledamöterna ska ha en bred vetenskaplig kompetens inom områden som berör kärnavfallsfrågan.
- Ledamöter och sakkunniga utses av regeringen.
- Rådets kansli består av en kanslichef, en kanslisekreterare och en administratör.
- Sakkunniga i Kärnavfallsrådet har samma status som ledamöter förutom att de inte har rösträtt vid omröstningar inom rådet.
- I rådet finns kompetens inom kommunalt beslutsfattande, empirisk livsåskådning, ekonomisk historia, miljökonsekvensbeskrivning, oorganisk kemi, strålningsbiologi, strålskydd, energisystem, ide- och lärdoms historia, teknik och social förändring, juridik samt materialvetenskap.
- Kärnavfallsrådets uppdrag är enligt direktivet slutfört när regeringen har fattat beslut om vad som ska göras med det använda kärnbränslet.

Foto: Kristian Pohl

MATS HARMS-RINGDAHL

UTMÄRKELSE TILL MATS HARMS-RINGDAHL

Mats Harms-Ringdahl, föreståndare för Centrum för strålskyddsforskning vid Stockholms universitet och ledamot av Kärnavfallsrådet har fått utmärkelsen ”The Bacq and Alexander Award” för 2012, som delas ut av European Radiation Research Society (ERRS).

Utmärkelsen ”The Bacq and Alexander Award” delas ut med motiveringen ”to an outstanding European researcher to recognise the achievements of the awardee in the field of radiation research”. I Professor Harms-Ringdahl fall handlar det om hans forskning om den biologiska effekten av låga stråldoser.

Foto: Ali Reza

HOLMFRIDUR BJARNADOTTIR

HOLMFRIDUR BJARNADOTTIR ORDFÖRANDE FÖR OECD/NEA ORGANISATIONEN FSC

Forum on Stakeholder Confidence (FSC) skapades på uppdrag av OECD:s kärnkraftsorgan NEA:s kommitté för hantering av radioaktivt avfall.

Forumet ger möjlighet till utbyte av internationella erfarenheter gällande den samhällsliga dimensionen av hantering av radioaktivt avfall och diskutera dialog och förtroende i beslutsprocessen. Organisationens medlemmar kommer från statliga organisationer, tillsynsmyndigheter, forskare och företrädare från industrin.

Organisationen ordnar årliga möten där specifika frågor gällande hantering av radioaktivt avfall diskuteras. FSC anordnar också en årlig workshop med syfte att möjliggöra dialog och kompetensbyggnad mellan organisationens medlemmar, beslutsfattare och allmänhet i lokala samhällen.

Organisationen genomför studier som rapporteras på FSC:s hemsida: www.oecd-nea.org/fsc

Foto: Ali Reza

JOHANNA SWEDIN

NY MEDARBETARE PÅ KÄRNAVFALLSRÅDETS KANSLI

Johanna har studerat humaniora på Stockholms Universitet, framförallt historia och konstvetenskap. Senaste arbetet var inom regeringskansliet på kommittéservice, en avdelning som hjälper utredningar och kommittéer administrativt.

Som administratör är Johanna bland annat ansvarig för Kärnavfallsrådets webbplats som kommer att uppdateras.